

Daně a účetnictví

bez chyb, pokut a penále®

DaÚ 1/XXIV. ročník
2024

Oprava odpočtu daně
po skončení roku

Zákoník práce – změny

Bytová výstavba a DPH

Rezervy na opravy HM

Vyřazení stavebního díla
– daňový náklad

Žádosti o vrácení DPH

Odpisy HM – specifické případy

Práce na dálku – novela ZP

výkon práce • zaměstnanec • pracovní doba
škoda • oznamovací povinnost • koeficient

Vydavatel

Poradce s.r.o.

Hlavní třída 28/2020, Český Těšín

IČ: 25836200

e-shop: www.i-poradce.cz

Odpovědná redaktorka

Jarmila Blaščíková

Spolupracovníci

Ing. Martin Děrgel

Ing. Václav Benda

JUDr. Ladislav Jouza

Ing. Ivan Macháček

Ing. Antonín Daněk

Ing. Pavel Novák

Objednávky a distribuce

www.i-poradce.cz, e-shop

Doručíme poštou nebo kurýrem.

Zákaznické centrum

pondělí – pátek - 9.00 – 15.00

☎ 558-731 125, 731 126, 731 127,

732 708 627, 773 670 836

✉ abo@i-poradce.cz

🌐 www.i-poradce.cz

Sazba/Tisk

inFORM vydavatelstvo, s.r.o.

listopad 2023

Za správnost údajů v příspěvcích odpovídají autoři.

ISSN: 1214-522X MK ČR: E 10000

Vážení čtenáři,

pro rozsah sestavování účetní závěrky, její zveřejnění a pro povinnost auditu je určující **kategorizace účetní jednotky**. Jak jasné identifikovat, do které kategorie účetní jednotka patří, jaké jsou druhy účetních závěrek, poradí **Ing. Jiří Koch**.

Jak je to s **opravou poměrného odpočtu daně po skončení kalendářního roku**, **novelou zákoníku práce** nebo jak lze řešit u **OSVČ existenci přeplatku na pojistném** si můžete přečíst v rubrice **Aktuálně**.

Neméně obohacující jsou i příspěvky **Daňový náklad při vyřazení stavebního díla**, **Uplatňování daňových odpisů HM – specifické případy**, **Žádosti o vrácení DPH** a nebo **Práce na dálku** – po novele ZP a **Konec roku** ve mzdové účtárně v dalších rubrikách

Na co se můžete těšit v dalších měsícnících vydavatelství? **Poradce 6/24 – Zákon o odpuštění dluhů a zákon o místních poplatcích s komentáři**; **Poradce 7/24 – Trestní řád s komentářem**; **PaM 1/24 – Sankce zaměstnavatele po novele ZP**; **DÚVaP 1-2/24 – Účetní závěrka, Zákoník práce po novele**; **1000 řešení 11-12/23 – Účetní závěrka, Odpisy majetku**.

Připomínáme i nabídku balíčků: **Účetní závěrka, Daňové přiznání, Místní poplatky po novele** a odborné publikace **Daňové přiznání FO a PO za rok 2023**, **Roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění za rok 2023**; **Daňové výdaje od A po Z za rok 2024**, **Pomocník mzdové účetní**, **100 otázek a odpovědí – Zákoník práce**. Celou nabídku si již můžete objednávat prostřednictvím **zákaznického centra** nebo navštivte e-shop www.i-poradce.cz.

Věříme, že měsíčník **Daně a účetnictví, bez chyb, pokut a penále** zůstane Vaším věrným společníkem i v novém XXV. edičním ročníku.

Jarmila Blaščíková
odborná redaktorka

Podzimní nabídka vydavatelství

Objednávejte přes e-shop www.i-poradce.cz, chraňte sebe a svou rodinu, zásilku doručíme poštou nebo kurýrem.

AKTUÁLNĚ	A	CHYBOVAT ZNAMENÁ PLATIT	CH
Oprava poměrného odpočtu daně skončení kalendářního roku Ing. Václav Benda	3	Kalendářní den a jeho význam ve ZP Ing. Antonín Daněk	42
Zákoník práce – změny po novele JUDr. Ladislav Jouza	7	Pojištěnec a jeho zdravotní pojišťovna Ing. Antonín Daněk	46
Přehled a zálohy OSVČ v roce 2024 Ing. Antonín Daněk	11	Dohoda o prodloužení výpovědní doby Richard W. Fetter	48
		Náhrada pokuty – promlčení lhůty Richard W. Fetter	51
PŘÍMÉ DANĚ – ZDP	PD	Příklady z praxe zaměstnavatelé – chyby a postupy Ing. Antonín Daněk	53
Osvobozené příjmy – oznamovací povinnosti Ing. Eva Sedláková	14		
Zákon o daních z příjmů novely schválené v roce 2023 Ing. Eva Sedláková	16	RADY ODBORNÍKŮ	RO
Daňový náklad při vyřazení stavebního díla Ing. Pavel Novák	18	Důležitost věkové hranice ve zdravotním pojištění Ing. Antonín Daněk	56
Uplatňování daňových odpisů HM specifické případy Ing. Ivan Macháček	20	Delší dovolená nebo příspěvek na stravování? JUDr. Lada Jouzová	59
		Soulad rodinného a pracovního života JUDr. Ladislav Jouza	62
NEPŘÍMÉ DANĚ – DPH	ND	Povinnosti personalisty – konec roku JUDr. Eva Dandová	65
Sazba DPH u bytové výstavby – změna Ing. Václav Benda	23		
Žádosti o vrácení DPH Ing. Pavel Novák	28	MZDY A ODVODY	MO
		Práce na dálku – po novele ZP JUDr. Ladislav Jouza	69
ÚČETNICTVÍ	Ú	Příležitostná výpomoc a zdravotní pojištění Ing. Antonín Daněk	72
Kategorizace účetních jednotek Ing. Jiří Koch	32	Konec roku ve mzdové účtárně JUDr. Eva Dandová	74
Druhy účetních závěrek Ing. Jiří Koch	34		
Rezervy na opravy HM daňové přiznání za rok 2023 Ing. Ivan Macháček	37	PRAKTICKÁ KOMUNIKACE	PK
		Artróza a osteoporóza – jak jim předcházet MUDr. Pavel Malovič	78

Oprava poměrného odpočtu daně skončení kalendářního roku

Pravidla pro uplatňování odpočtu daně vyplývají z příslušných ustanovení zákona o dani z přidané hodnoty. Použije-li plátce přijaté zdanitelné plnění jak pro účely svých uskutečněných plnění, tak pro jiné účely, má podle § 75 zákona o DPH nárok na odpočet daně pouze v poměrné výši odpovídající rozsahu použití pro účely svých uskutečněných plnění.

A

Není-li možno v okamžiku uplatnění odpočtu daně stanovit výši poměrného koeficientu podle skutečného podílu použití, stanoví ji plátce kvalifikovaným odhadem a po skončení kalendářního roku je v daňovém přiznání za poslední zdaňovací období povinen či oprávněn provést případnou opravu takto uplatněného odpočtu daně.

Odpočet daně v poměrné výši

Plátce je oprávněn podle § 72 zákona o DPH uplatnit odpočet daně u přijatého zdanitelného plnění, které v rámci svých ekonomických činností použije pro vyjmenované účely, tj. zejména pro uskutečňování zdanitelných plnění, osvobozených plnění s nárokem na odpočet daně, plnění s místem plnění mimo tuzemsko, u nichž by měl plátce nárok na odpočet, pokud by se uskutečnila v tuzemsku. Plátce má podle § 72 odst. 5 zákona o DPH nárok na odpočet daně v plné výši u přijatého zdanitelného plnění, které použije výhradně pro vyjmenovaná plnění, která jsou uvedena v předchozím § 72 odst. 1 zákona o DPH, tj. např. výhradně pro uskutečnění zdanitelných plnění. Z navazujícího § 72 odst. 6 zákona o DPH vyplývá, že použije-li plátce přijaté zdanitelné plnění jak pro účely, které zakládají nárok na odpočet daně, tak pro jiné účely, je oprávněn uplatnit nárok na odpočet daně jen v částečné výši. Prakticky to znamená, že pojem

„odpočet daně v částečné výši“ zahrnuje jak „poměrný nárok na odpočet daně“ podle § 75, tak i „zkrácený nárok na odpočet daně“ podle § 76. Příslušná výše odpočtu daně v částečné výši je tedy stanovena v § 75 a § 76 zákona o DPH.

Pravidla pro uplatňování odpočtu daně v poměrné výši

jsou dlouhodobě stanovena v § 75 zákona o DPH. Podle tohoto ustanovení plátce postupuje v případech, kdy přijaté zdanitelné plnění použije jak pro účely svých uskutečněných plnění, tak i pro jiné účely. Uskutečněným plněním se přitom rozumí podle § 4 odst. 1 písm. e) zákona o DPH dodání zboží nebo poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani, která jedná jako taková, tj. jako osoba povinná k dani. Uskutečněným plněním jsou prakticky zdanitelná plnění, a to jak ve standardním režimu zdanění, tak i v režimu přenesení daňové povinnosti, osvobozená plnění bez nároku na odpočet daně i s nárokem na odpočet daně a také plnění s místem plnění mimo tuzemsko, tj. dodání zboží a poskytnutí služby, u nich je podle stanovených pravidel místo plnění v jiném členském státě či ve třetí zemi. Jinými účely se prakticky rozumí zejména osobní potřeba plátce nebo jeho zaměstnanců, výkony veřejné správy či činnosti prováděné příspěvkovými organizacemi pro zřizovatele.

Podle § 75 odst. 1 zákona o DPH použije-li plátce přijaté zdanitelné plnění jak pro účely svých uskutečněných plnění, tak pro jiné účely, má nárok na odpočet daně pouze v poměrné výši odpovídající rozsahu použití pro účely svých uskutečněných plnění.

Z celkového nároku na odpočet daně se tedy podle výkladu GŘ vylučuje podíl použití přijatého zdanitelného plnění připadající na činnosti financované různými příspěvky, dotacemi či poplatky, u nichž získaný příjem za uskutečňování těchto činností nesplňuje vymezení „úplaty“, a proto se nejedná o uskutečněné plnění. Z nároku na odpočet daně se vyjímá také podíl použití pro účely osobní spotřeby plátce nebo jeho zaměstnanců. Uvedeným postupem není dotčena případná povinnost krácení nároku na odpočet daně podle § 76 zákona o DPH, jestliže plátce přijaté zdanitelné plnění použije pro účely svých uskutečněných plnění, a to jak plnění s nárokem na odpočet daně, tak i pro účely osvobozených plnění bez nároku na odpočet daně.

Pokud by plátce u přijatého zdanitelného plnění, které fakticky použije pro účely svých uskutečněných plnění, tak pro jiné účely, nepostupoval podle § 75 zákona o DPH, ale uplatnil by odpočet daně v plné výši, jednalo by se o porušení zákona o DPH, které by bylo spojeno s krácením daně.

Pokud by naopak plátce u přijatého zdanitelného plnění, které fakticky použije pro účely svých uskutečněných plnění, tak pro jiné účely, neuplatnil odpočet, nejednalo by se o porušení zákona o DPH, protože odpočet není pro plátce povinnost, ale nárok, který plátce může, ale nemusí uplatnit.

Při pořízení dlouhodobého majetku, který plátce použije jak pro účely svých uskutečněných plnění, tak pro jiné účely, je plátce povinen postupovat podle § 75 odst. 1 zákona o DPH, tj. uplatnit odpočet v poměrné výši, avšak u přijatého zdanitelného plnění, které není dlouhodobým majetkem, může plátce postupovat také podle § 75 odst. 2 zákona o DPH. **Podle tohoto odstavce si může plátce zvolit, že uplatní u přijatého zdanitelného plnění, které není dlouhodobým majetkem, nárok na odpočet daně v plné výši a bude přiznávat daň na výstupu při jeho využití pro osobní potřebu nebo pro osobní potřebu svých zaměstnanců. Daň na výstupu potom plátce přiznává jako při dodání zboží podle § 13 odst. 4 písm. a) zákona o DPH nebo jako při poskytnutí služby podle § 14 odst. 3 písm. a) zákona o DPH.**

Výše odpočtu daně v poměrné výši se vypočte podle § 75 odst. 3 zákona o DPH jako součin daně na vstupu u přijatého zdanitelného plnění, u něhož má plátce nárok na odpočet daně v poměrné výši, a podílu použití tohoto plnění pro účely svých uskutečněných plnění, který je chápán jako tzv. poměrný koeficient. Tento poměrný koeficient se stanoví jako procentní podíl zaokrouhlený na celé procento nahoru. V zákoně o DPH se však výslovně neuvádí, jak by ho měl plátce.

Podle právního názoru GŘ je stanovení poměrného koeficientu důkazním břemenem plátce. Poměrný koeficient může být podle výkladu GŘ stanoven na základě podílu použití pro účely uskutečněných plnění založeném na zvláštní evidenci o využití daného majetku, např. v knize jízd podle poměru počtu kilometrů ujetých pro účely uskutečněných plnění k celkové výši ujetých kilo-

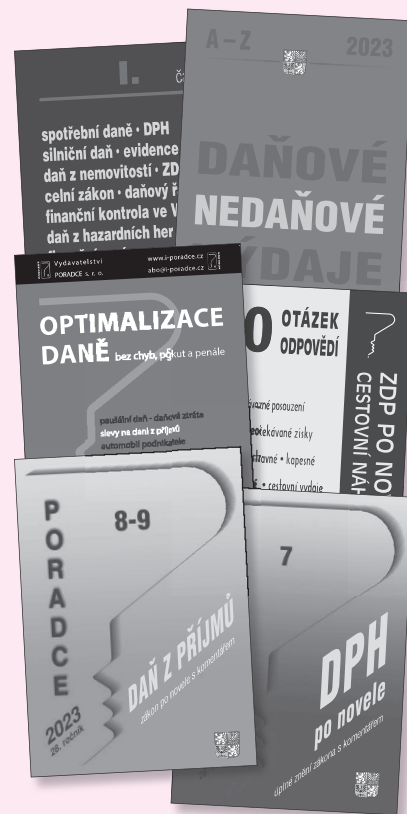
metrů za určité období. Lze vyjít také ze záznamů o využívání majetku z časového hlediska, např. u stroje podle podílu jeho časového využití pro účely uskutečněných plnění k celkovému časovému rozsahu jeho využití. V případě budov je možno vycházet z podílu podlahové plochy budovy využívané k jednotlivým činnostem. Při stanovení podílu použití lze rovněž používat kritérium podílu uskutečněných činností. Obce a jiné subjekty, které provádějí výkony veřejné správy, jež nejsou ekonomickou činností, mohou stanovit poměrný koeficient jako podíl příjmů a výnosů za uskutečněná zdanitelná plnění v rámci své ekonomické činnosti na součtu všech příjmů a výnosů, včetně příjmů z výkonů veřejné správy a dotací a příspěvků, které jsou určeny na výkony veřejné správy. Obdobným způsobem mohou při stanovení poměrného koeficientu postupovat příspěvkové organizace.

Podle výkladu GŘ by měly být evidencie a záznamy, na základě kterých plátce stanoví poměrný koeficient, vedeny v jeho evidenci pro daňové účely, protože v daňovém přiznání, ani v kontrolním hlášení se poměrný koeficient nevykazuje. Z § 100 zákona o DPH vyplývá, že plátce je povinen vést v evidenci pro účely DPH veškeré údaje vztahující se k jeho daňovým povinnostem, a to v členění potřebném pro sestavení daňového přiznání, souhrnného hlášení nebo kontrolního hlášení. Je třeba si uvědomit, že zatímco koeficient pro krácení nároku na odpočet daně podle § 76 zákona o DPH se stanoví jednotně pro všechna přijatá zdanitelná plnění, u kterých je plátce povinen nárok na odpočet daně podle tohoto ustanovení krátit, avšak poměrný koeficient podle § 75 zákona o DPH se obecně určuje ve vztahu k danému přijatému zdanitelnému plnění.

Vykazování poměrného odpočtu v daňovém přiznání a v kontrolním hlášení

V daňovém přiznání vykazuje plátce údaje o uplatnění nároku na odpočet daně v oddíle IV. daňového přiznání. V ř. 40 nebo 41 daňového přiznání vykazuje plátce, který uplatňuje odpočet daně v poměrné výši podle § 75 zákona

Daně v ČR

Daně v SR

o DPH, ve sloupci „základ daně“ pouze poměrnou část základu daně a ve sloupci „v plné výši“ vykazuje pouze poměrnou část daně na vstupu. **Oproti odpočtu daně v krácené výši, kdy se v těchto řádcích vykazuje ve sloupci „základ daně“ celý základ daně a ve sloupci „v krácené výši“ celá částka daně na vstupu, se tedy uvádí přímo poměrná část základu daně i poměrná výše daně na vstupu.**

V ř. 43 a 44 přiznání plátce uvádí nárok na odpočet daně z přijatých zdanitelných plnění, z nichž přiznal daň sám, a to v předchozích řádcích 3 až 13, tj. při pořízení zboží z jiného členského státu, při přijetí služby od osoby neusazené v tuzemsku, při dovozu zboží, při pořízení nového dopravního prostředku, při přijetí zdanitelného plnění v režimu přenesení daňové povinnosti podle § 92a zákona o DPH a také při přijetí ostatních zdanitelných plnění, z nichž vznikla plátcí povinnost přiznat daň podle § 108 zákona o DPH. Pokud u těchto přijatých plnění vzniká plátcí odpočet pouze v poměrné výši, vykazuje v ř. 43 a 44 také pouze poměrnou část základu daně a poměrnou část daně na vstupu.

Součet údajů z předchozích ř. 40 až 45 se uvádí v sumárním řádku 46 přiznání. V ř. 47 daňového přiznání se uvádí hodnota pořízeného dlouhodobého majetku a odpočet daně v plné nebo krácené výši. Jedná se pouze o informativní údaj pro správce daně, který neovlivňuje výši přiznané daně. U majetku pořízeného nebo vytvořeného vlastní činností se tato hodnota uvádí najednou, a to v daňovém přiznání za zdaňovací období, kdy byl tento majetek uveden do užívání. Neuvádějí se zde zálohy nebo přijatá dílčí plnění při pořizování majetku vlastní činností. Pokud je odpočet daně uplatněn v poměrné výši podle § 75 zákona o DPH, uvede se v tomto řádku také v poměrné výši. Důvodem vykazování těchto údajů je, aby měl správce daně informaci o tom, že plátce pořídil dlouhodobý majetek, u něhož přichází v úvahu v případě změny rozsahu jeho použití úprava odpočtu daně.

Vybrané údaje o přijatých zdanitelných plněních ve standardním režimu zdanění, z nichž uplatňuje nárok

na odpočet daně, vykazuje plátce v částech B.2 a B.3 kontrolního hlášení. Prakticky se jedná pouze o údaje vykazované v ř. 40 a 41 příslušného daňového přiznání. V kontrolním hlášení tedy plátce nevykazuje údaje o přijatých zdanitelných plněních ve standardním režimu zdanění, z nichž nebude uplatňovat odpočet daně. Nevykazuje ani údaje o odpočtu daně při dovozu zboží a údaje o odpočtu daně z přijatých zdanitelných plnění, z nichž přiznal daň plátce jako jejich příjemce (ř. 43 a 44 přiznání).

V jednotlivých řádcích části B.2 kontrolního hlášení uvádí plátce údaje o přijatých zdanitelných plněních, u kterých jako jejich příjemce uplatňuje odpočet daně podle § 73 odst. 1 písm. a) zákona o DPH s hodnotou nad 10 000 Kč včetně daně a všechny provedené opravy v souvislosti s nedobytnými pohledávkami bez ohledu na limit. Prakticky to znamená, že v této části kontrolního hlášení plátce vykazuje předepsané údaje z jednotlivých přijatých daňových dokladů na dodání zboží a poskytnutí služby, ze kterých si v daném zdaňovacím období uplatňuje odpočet v ř. 40 nebo 41 daňového přiznání.

U poměrného odpočtu daně podle § 75 zákona o DPH se do kontrolního hlášení obdobně jako v případě daňového přiznání uvede pouze poměrná část základu daně a k tomu příslušná daň, ze které má plátce nárok na odpočet daně, který uvádí v přiznání k DPH a ve sloupci 11 kontrolního hlášení se uvede poznámka „ANO“ označující, že byl použit výpočet odpočtu daně v poměrné výši.

V části B.3 kontrolního hlášení uvede plátce souhrnně údaje o přijatých zdanitelných plněních, u kterých jako jejich příjemce uplatňuje odpočet daně podle § 73 odst. 1 písm. a) zákona o DPH s hodnotou do 10 000 Kč včetně daně. Údaje se uvádějí do jednoho řádku kontrolního hlášení kumulativně za celé sledované období. Prakticky to znamená, že v této části hlášení se uvádějí zejména odpočty daně z přijatých zjednodušených daňových dokladů a dalších daňových dokladů s hodno-

tou do 10 000 Kč včetně daně, které se v přiznání k DPH uvádějí také v řádcích 40 a 41. Vykazují se pouze údaje o základu daně a dani v členění po jednotlivých sazbách daně, kterou plátce uvedl do ř. 40 a 41 daňového přiznání. Případné uplatnění odpočtu daně v poměrné výši se v této části kontrolního hlášení neoznačuje. Uvede se zde rovnou poměrný základ daně a poměrná částka daně ve vazbě na vykázání v daňovém přiznání

Postup při opravě poměrného odpočtu

Z § 75 odst. 4 zákona o DPH vyplývá, že není-li možno v okamžiku uplatnění odpočtu daně stanovit výši poměrného koeficientu podle skutečného podílu použití, stanoví ji plátce kvalifikovaným odhadem. Po skončení kalendářního roku, ve kterém byl po uskutečnění zdanitelného plnění plátce oprávněn uplatnit nárok na odpočet a tento nárok uplatnil a přijaté zdanitelné plnění použil, plátce stanoví poměrný koeficient podle skutečného rozsahu použití příslušného plnění pro účely svých uskutečněných plnění v daném roce. Jestliže se bude takto stanovený poměrný koeficient lišit od poměrného koeficientu stanoveného kvalifikovaným odhadem o více než 10 procentních bodů, výše uplatněného odpočtu daně se opraví. **Tuto opravu odpočtu plátce uvede v daňovém přiznání v řádku 45, a to za poslední zdaňovací období kalendářního roku, ve kterém po uskutečnění zdanitelného plnění je oprávněn uplatnit nárok na odpočet daně, jehož se oprava týká. V kontrolním hlášení se tato oprava odpočtu nevykazuje.**

Praktický postup při provádění opravy odpočtu podle § 75 odst. 4 zákona o DPH v daňovém přiznání za poslední zdaňovací období roku 2023 je vysvětlen na příkladu:

Příklad 1

Oprava odpočtu při pořízení osobního automobilu

Obchodní společnost, která je plátcem daně s měsíčním zdaňovacím obdobím, pořídila do obchodního majetku v březnu 2023 osobní automobil s tím,

A

že bude využíván obchodní společností zejména pro ekonomickou činnost, která je výhradně zdanitelným plněním. Osobní automobil bude zčásti využívat pro svou osobní potřebu také zaměstnanec obchodní společnosti, jemuž byl automobil přidělen. Osobní automobil byl pořízen za cenu 550 000 Kč bez daně a daň uvedená prodejcem na daňovém dokladu tedy činila při sazbě 21 % částku 115 500 Kč.

Osobní automobil je dlouhodobým majetkem, a proto musí obchodní společnost při uplatňování odpočtu daně vzhledem k předpokládanému účely využívání tohoto automobilu postupovat podle § 75 zákona o DPH. V daňovém přiznání za březen 2023 uplatnila obchodní společnost odpočet daně v poměrné výši. Poměrný koeficient stanovila kvalifikovaným odhadem podle využívání osobního automobilu, který využíval zaměstnanec, jemuž byl automobil přidělen, v předchozím období, a to ve výši 80 %. Odpočet daně uplatněný s využitím tohoto poměrného koeficientu v březnu 2023 tedy činil 92 400 Kč (80 % z částky daně na vstupu 115 500 Kč). Ve zbývajících částech roku 2023 zaměstnanec evidoval jízdy pro služební účely a osobní potřebu a po skončení roku 2023 zjistil, že skutečný rozsah využití tohoto osobního automobilu pro ekonomickou činnost byl za rok 2023 pouze 65 %. Z toho vyplývá, že v posledním daňovém přiznání za rok 2023, t.j. v přiznání za měsíc prosinec 2023 je obchodní společnost povinna provést opravu odpočtu daně podle § 75 odst. 4 zákona o DPH. Při této opravě bude původně uplatněný poměrný odpočet daně ve výši 92 400 Kč snížen o 17 325 Kč na úroveň skutečného rozsahu využití automobilu pro ekonomickou činnost (65 %). Uvedenou částku se záporným znaménkem uvede obchodní společnost v daňovém přiznání za prosinec 2023 v ř. 45, v němž se uvádí tzv. korekce odpočtů. V kontrolním hlášení se tato oprava odpočtu daně nevykazuje.

Při uplatňování nároku na odpočet daně z oprav, údržby a dalších nákladů spojených s provozem automobilu, který je plátcem využíván jak pro uskutečnění zdanitelná plnění, tak i pro jiné účely je možno postupovat dvěma způsoby, jak je vysvětleno v příkladu:

Příklad 2

Odpočet daně u nákladů spojených s provozem osobního automobilu

U nákladů spojených s provozem osobního automobilu, který je využíván pro služební i osobní potřebu, může plátcе vzhledem k tomu, že se nejedná o dlouhodobý majetek postupovat dvěma způsoby. Prvním možným způsobem je obdobně jako při pořízení dlouhodobého majetku uplatňovat poměrný odpočet za každé zdaňovací období, a to s případnou opravou odpočtu daně v posledním zdaňovacím období kalendářního roku, případně může u těchto provozních nákladů postupovat podle § 75 odst. 2 zákona o DPH, tj. uplatnit u nich nárok na odpočet daně v plné výši a přiznat daň na výstupu za každé zdaňovací období z poměrné části těchto nákladů spotřebovaných pro osobní potřebu, jak již bylo vysvětleno v předchozím textu.

Oprava odpočtu daně podle § 75 odst. 4 zákona o DPH se v praxi týká také obcí a dalších subjektů, které provádějí výkony veřejné správy příspěvkových organizací, které vedle činností pro svého zřizovatele provádějí také ekonomickou činnost. Tyto subjekty, jsou-li plátcі, postupují podle § 75 zákona o DPH při uplatňování poměrného odpočtu daně u přijatých zdanitelných, která použijí jak pro uskutečnění plnění prováděných v rámci ekonomické činnosti, tak i pro výkony veřejné správy nebo pro činnosti prováděné pro zřizovatele v případě příspěvkových organizací.

Poměrný koeficient pro výpočet nároku na odpočet daně mohou tito plátcі podle právního názoru GŘF stanovit jako podíl příjmů a výnosů za uskutečnění zdanitelná plnění na součtu všech příjmů a výnosů, včetně příjmů z výkonů veřejné správy a dotací a příspěvků, které jsou určeny na výkony veřejné správy či činnosti prováděné pro zřizovatele.

Je-li tento poměrný koeficient pro příslušný kalendářní rok stanoven kvalifikovaným odhadem, je třeba po skončení kalendářního v daňovém přiznání

za poslední zdaňovací období kalendářního roku provést také opravu odpočtu daně podle § 75 odst. 4 zákona o DPH, jak je vysvětleno v následujícím příkladu:

Příklad 3

Poměrný odpočet a jeho oprava u příspěvkové organizace

Příspěvková organizace, která je plátcem se čtvrtletním zdaňovacím obdobím, provádí vedle činností pro svého zřizovatele také ekonomické činnosti (uskutečnění plnění). Činnosti prováděné pro zřizovatele financuje organizace z příspěvků od zřizovatele. V rámci uskutečnění plnění provádí příspěvková organizace pouze zdanitelná plnění. Pro uplatňování nároku na odpočet daně v poměrné výši stanovila na začátku roku 2023 příspěvková organizace poměrný koeficient kvalifikovaným odhadem a vyšla přitom z předpokládaného podílu příjmů a výnosů za uskutečnění plnění na součtu všech příjmů a výnosů, včetně příspěvků od zřizovatele.

Tímto odhadem byl stanoven poměrný koeficient pro rok 2023 ve výši 25 %. V srpnu 2023 pořídila příspěvková organizace za cenu 200 000 Kč bez daně + daň ve výši 42 000 Kč notebooky, které bude používat jak pro činnosti prováděné pro zřizovatele, tak i pro uskutečnění plnění, která jsou zdanitelným plněním. V daňovém přiznání za III. čtvrtletí 2023 z nich uplatnila příspěvková organizace odpočet daně v poměrné výši. Odpočet daně uplatněný s použitím poměrného koeficientu stanoveného odhadem (25 %) tedy činil 10 500 Kč (25 % z 42 000 Kč). Skutečný rozsah využití pro uskutečnění plnění určí příspěvková organizace podle skutečných údajů po skončení kalendářního roku 2023. Pokud by takto stanovený poměrný koeficient činil 22 %, nevznikla by příspěvkové organizaci v posledním daňovém přiznání za rok 2023, t.j. v přiznání za IV. čtvrtletí 2023 povinnost provádět opravu odpočtu daně podle § 75 odst. 4 zákona o DPH, podle něhož se oprava odpočtu daně provádí pouze v případě, že se poměrný koeficient vypočtený podle skutečných údajů odchyluje od poměrného koeficientu stanoveného odhadem o více než 10 procentních bodů.

Ing. Václav Benda

Zákoník práce – změny po novele

Prezident republiky podepsal 17. září 2023 novelu zákoníku práce. Její účinnost je od 1. října 2023. O jaké oblasti novely zákoníku práce se jedná?

Přesčas ve zdravotnictví

Nejširší diskuse v senátu a v Poslanecké sněmovně proběhla kolem nové právní úpravy přesčasové práce ve zdravotnictví. Po podnětných vystoupeních poslanců nakonec ke změně nedošlo. Bylo přijato původní sněmovní znění.

Bylo schváleno doplnění ZP o nový § 93a. Jedná se o legislativní návrat k dřívější právní úpravě v ZP (dříve zrušený § 93a), podle něhož mohl být rozsah přesčasové práce ve zdravotnictví navýšen.

Novela opětovně stanoví podmínky pro zvýšení přesčasové práce ve zdravotnictví. Další dohodnutou prací přesčas se rozumí práce v nepřetržitém provozu spojená s poskytováním zdravotních služeb poskytovatelem lůžkové péče nebo poskytovatelem zdravotnické záchranné služby.

Nový § 93a ZP umožňuje lékařům, zubním lékařům, farmaceutům a zdravotnickým pracovníkům nelékařského zdravotnického povolání **dohodnout si písemně se zaměstnavatelem další práci přesčas výše do průměrné výše 8 hodin týdně, u zaměstnanců zdravotnické záchranné služby do průměrné výše 12 hodin týdně.** Tato „navíc“ práce přesčas může být dohodnutá na období 26, nebo kolektivní smlouvou až na 52 týdnů po sobě jdoucích. **Uvedení pracovníci ve zdravotnictví tak mohou vykonávat až 16 hodin práce přesčas týdně, za rok tedy 832 hodin.**

Novela ZP stanoví další podmínky pro platnost dohody

Musí být sjednána písemně (jinak je neplatná), nesmí být sjednána v prvních 12 týdnech ode dne vzniku pracovního poměru a na dobu delší než 52 týdnů po sobě jdoucích.

Okamžitě a bez udání důvodu lze tuto dohodu písemně zrušit v průběhu 12 týdnů od jejího sjednání. Dohoda může být vypovězena z jakéhokoliv důvodu nebo bez uvedení důvodu. Výpověď musí být dána písemně a doručena druhému účastníku. Pokud nebyla výpovědní doba sjednána kratší, činí 2 měsíce, a musí být stejná pro zaměstnavatele i zaměstnance ve zdravotnictví.

Ochrana zaměstnanců

Nový § 93a ZP chrání ve smyslu směrnice ES zaměstnance. **Zaměstnavatel nesmí zaměstnance nutit k sjednání dohody.** Pokud by zaměstnanec dohodu nesjednal, nesmí být vystaven jakékoliv újmě. Právě z důvodu ochrany zaměstnanců je zachována platnost ostatních ustanovení ZP vztahujících se k práci přesčas. Do této oblasti patří i nová povinnost zaměstnavatele. **Musí vést evidenci o zaměstnancích, kteří vykonávají další dohodnutou přesčasovou práci.**

Flexibilní dohody

Podle původního návrhu novely ZP měli mít „dohodáři“ právo na poskytnutí veškerých překážek v práci, včetně důležitých osobních překážek

v práci podle § 199 ZP. Novela připouští poskytnutí náhrady odměny z dohody po dobu trvání těchto překážek v práci (§ 199 a § 200 až 205 ZP) jen tehdy, byla-li dohodnuta nebo uvedena ve vnitřním předpise.

Ustanovení ZP se vztahují na „dohodáře“ s uvedenými výjimkami. Neuplatní se ustanovení o převedení na jinou práci, dočasného přidělení, odstupného, dovolené (zvláštní úprava), skončení pracovního poměru, odměňování, cestovních náhrad a náhrad při práci na dálku (nový § 190a ZP).

Významná je „novinka“, která může umožnit zaměstnanci přechod z DPP nebo DPP do pracovního poměru. Požádá-li zaměstnanec, jehož právní vztahy založené dohodami o provedení práce a dohodami o pracovní činnosti v předchozích 12 měsících v souhrnu u tohoto zaměstnavatele trvaly po dobu nejméně 180 dní, písemně zaměstnavatele o zaměstnání v pracovním poměru, **je zaměstnavatel povinen poskytnout mu nejpozději do 1 měsíce odůvodněnou písemnou odpověď. Může být kladná směřující ke sjednání pracovního poměru nebo záporné stanovisko zaměstnavatel odůvodní např. vážnými provozními důvody nebo povahou práce.**

Rozvrh pracovní doby

Novela ZP přináší významnou povinnost zaměstnavatelům. Dohodáři musí předem rozvrhnout pracovní dobu v písemném rozvrhu pracovní doby a seznámit s ním nebo s jeho

A